

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра теорії та історії держави і права

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації,
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 2 від 16.10. 2019 р.

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни
ПРАВО

підготовки бакалавра
спеціальності 242 Туризм
освітньої програми Туризм

підготовки бакалавра
спеціальності 241 Готельно-ресторанна справа
освітньої програми Готельно-ресторанна справа

Луцьк–2019

Програма навчальної дисципліни «Основи права» підготовки бакалавра, галузі знань *24 Сфера обслуговування*, спеціальності *242 Туризм*, за освітньою програмою *Туризм*; підготовки бакалавра, галузі знань *24 Сфера обслуговування*, спеціальності *241 Готельно-ресторанна справа*, за освітньою програмою *Готельно-ресторанна справа*.

Розробник:

доцент кафедри теорії та історії держави і права
кандидат юридичних наук, доцент

Крисюк Ю. П.

Рецензент:

доцент кафедри теорії та історії держави і права
кандидат юридичних наук, доцент

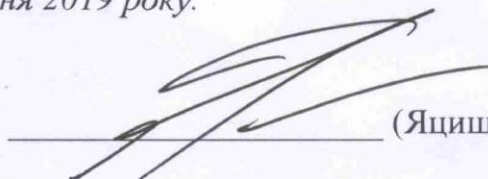

(Юхимюк О. М.)

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри теорії та історії держави і права.

Протокол № 04 від 05 серпня 2019 року.

Завідувач кафедри:

(Яцишин М. М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією юридичного факультету.

Протокол № 01 від 10 вересня 2019 року.

Голова науково-методичної комісії
юридичного факультету:

(Демчук А. М.)

Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	242 – туризм бакалавр	Нормативна
		Рік навчання: 3-й
		Семестр: 6-й
		Лекції: 18 год.
Кількість годин/кредитів 120/4		Практичні/семінарські: 34 год.
		Самостійна робота: 60 год.
ІНДЗ нема		Консультації: 8 год.
		Форма контролю: екзамен

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Програма курсу підготовлена відповідно до структурно-логічної схеми навчального процесу та спрямована на опанування студентами системою правових знань, що вимагається реаліями сучасного розвитку суспільства, об'єктивністю подальшого зміцнення правових основ державного і суспільного життя, суворого і неухильного дотримання чинного законодавства, вироблення у майбутніх спеціалістів непримиренності до недоліків і правопорушень, дбайливого ставлення до інтересів суспільства і держави, прав і свобод громадян.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є положення теорії держави і права та основні галузі права України.

Метою навчальної дисципліни «Основи права» є засвоєння студентами основних теоретичних положень і понять національного права України, розуміння ними Конституції та чинного законодавства України, закономірностей побудови правової держави, формування в них високого рівня правової свідомості та правової культури, вміння тлумачити і правильно застосовувати нормативно-правові акти в практичній діяльності, грамотно оцінювати юридичні факти, вільно орієнтуватися в сучасному правовому полі.

КОМПЕТЕНЦІЇ

Завданням навчальної дисципліни є надання студентам систематичних знань з юридичних наук, виховання в них поважного ставлення до Конституції, законів та підзаконних актів України. Засвоєння специфічної юридичної термінології, певного правового мінімуму знань з цивільного, сімейного, трудового, адміністративного, кримінального права України – неодмінна передумова майбутньої професійної діяльності фахівця в обставинах сучасного економічного життя. Тому вивчення цього інтегрованого курсу є обов'язковим елементом підготовки економіста-спеціаліста з вищою освітою. Студенту належить оволодіти відповідною сукупністю знань, вмінь, навичок.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- поняття, сутність, походження, функції держави;
- поняття, сутність та походження права;
- елементи системи права і системи законодавства;
- основні ознаки і види правовідносин;
- поняття і види правової поведінки;
- поняття та ознаки правопорушення і юридичної відповідальності;
- основи цивільного законодавства;
- основи сімейного законодавства;
- основи трудового законодавства;

- основи адміністративного законодавства;
- основи кримінального законодавства;

вміти:

- вирішувати завдання з основ цивільного, сімейного, трудового, адміністративного та кримінального законодавства;
- застосовувати на практиці норми різних галузей права;
- здійснювати пошук потрібної правової норми в законодавстві України;
- діяти в умовах недопущення правопорушень;
- реалізовувати суб'єктивні права і юридичні обов'язки;
- володіти навичками роботи з текстами нормативно-правових актів, зокрема, Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України, Кодексу Законів України про працю, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального Кодексу України, з метою правильного аналізу правопорушень, а також реалізації своїх суб'єктивних прав та юридичних обов'язків.

КОМПЕТЕНЦІЇ

Компетентності, яких набуває студент при вивченні дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми.

Туризм

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Спеціальні(фахові, предметні) компетентності (СК) :

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного);
- здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

Програмні результати навчання(РН) освітньої програми (ОП)

- називати та відтворювати основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів;
- демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

Готельно-ресторанна справа

Загальні компетентності (ЗК):

- здатність діяти соціально відповідально та свідомо, реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

- навички здійснення безпечної діяльності;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні(фахові, предметні) компетентності (СК) :

- здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежувати зміни.

Програмні результати навчання(РН) освітньої програми (ОП)

- знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу;
- діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості;
- розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Держава і право. Основи конституційного права України.
2. Основні галузі права України.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години / 4 кредити ECTS.

Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	Лек.	Практ.	Сам. Роб.	Конс.
1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 1. ДЕРЖАВА І ПРАВО. ОСНОВИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА УКРАЇНИ					
Тема 1. Основи теорії держави		2	2	6	-
Тема 2. Основні поняття теорії права		2	2	6	-
Тема 3. Основні засади конституційного ладу в Україні		2	4	6	1
Тема 4. Конституційні засади здійснення правосуддя в Україні та діяльність правоохоронних і правозахисних органів		2	4	8	1
<i>Разом за змістовним модулем 1</i>		8	12	26	2
Змістовий модуль 2. ОСНОВНІ ГАЛУЗІ ПРАВА УКРАЇНИ					
Тема 5. Основи адміністративного права України		2	4	6	1
Тема 6. Основи кримінального права України		2	4	6	1
Тема 7. Основи цивільного права України		4	6	10	2
Тема 8. Основи трудового права України		2	4	6	1
Тема 9. Основи сімейного права України		2	4	6	1
<i>Разом за змістовним модулем 2</i>		8	22	34	6

УСЬОГО ГОДИН	120	18	34	60	8

Теми практичних занять

Змістовий модуль 1. Держава і право. Основи конституційного права України

Семінарське заняття № 1

Тема: Основи теорії держави (2 год.)

Питання для обговорення

1. Додержавні формації. Виникнення держави.
2. Загальна характеристика, поняття та ознаки держави.
3. Функції держави.
4. Механізм держави. Апарат держави як система державних органів.
5. Форми держави.

Семінарське заняття № 2

Тема: Основні поняття теорії права (2 год.)

Питання для обговорення

1. Місце і роль права в системі соціальних норм.
2. Поняття, сутність та функції права.
3. Джерела (форми) права. Нормативно-правовий акт та його види.
4. Система права. Предмет і методи правового регулювання.
5. Поняття норм права та їх види.
6. Правові відносини. Юридичні факти.

Семінарські заняття № 3-4

Тема: Основні засади конституційного ладу в Україні (4 год.)

Питання для обговорення

1. Історичні передумови розвитку конституційного процесу в Україні.
2. Основні характеристики Конституції України.
3. Поняття громадянства України. Набуття та припинення громадянства України.
4. Конституційні права та свободи людини і громадянина.
5. Народний суверенітет. Поняття і види референдумів в Україні. Принципи виборчого права, види виборчих систем.
6. Верховна Рада України. Статус Народного депутата України.
7. Конституційно-правовий статус Президента України.
8. Органи виконавчої влади в Україні.
9. Поняття та загальна характеристика органів місцевого самоврядування.

Семінарське заняття № 5-6

Тема: Конституційні засади здійснення правосуддя в Україні та діяльність правоохоронних і правозахисних органів (4 год.)

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика судової системи України.
2. Поняття, завдання, ознаки та принципи здійснення правосуддя в Україні.
3. Конституційний Суд України.
4. Система судів загальної юрисдикції.
5. Поняття, завдання, функції та система органів прокуратури України.
6. Органи внутрішніх справ України.
7. Адвокатура в Україні.
8. Органи юстиції в Україні.
9. Нотаріат в Україні.

Змістовий модуль 2. Основні галузі права України

Семінарські заняття № 7-8

Тема: Основи адміністративного права України (4 год.)

Питання для обговорення

1. Поняття та джерела адміністративного права.

2. Адміністративно-правові норми та адміністративно-правові відносини.
3. Суб'єкти адміністративного права: поняття і класифікація.
4. Поняття адміністративного правопорушення.
5. Склад адміністративного правопорушення
6. Адміністративна відповідальність.
7. Проведення в справах про адміністративні правопорушення.
8. Органи і посадові особи, уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення.

Семінарське заняття № 9-10

Тема: Основи кримінального права України (4 год.)

Питання для обговорення

1. Поняття кримінального права, його принципи, джерела та система.
2. Підстава кримінальної відповідальності. Поняття, ознаки і елементи злочину.
3. Класифікація злочинів.
4. Стадії вчинення злочину.
5. Співучасть у злочині.
6. Обставини, що пом'якшують відповідальність за вчинення злочину
7. Обставини, що обтяжують відповідальність за вчинення злочину.
8. Поняття і мета покарань. Система і види покарань за кримінальним законодавством.

Семінарське заняття № 11–13

Тема: Основи цивільного права України (6 год.)

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика цивільного права як галузі права.
2. Цивільно-правові відносини та їх елементи.
3. Правосуб'єктність сторін.
4. Поняття і форми власності в Україні.
5. Право власності та його конституційний захист.
6. Зобов'язання і способи забезпечення їх виконання.

7. Цивільно-правові правочини і договори.
8. Загальна характеристика окремих видів цивільно-правових договорів.
9. Строки в цивільному праві. Позовна давність.
10. Спадкове право. Спадкування за заповітом і за законом.

Семінарські заняття № 14–15

Тема: Основи трудового права України (2 год.)

Питання для обговорення

1. Поняття трудового права. Трудові правовідносини. Суб'єкти трудових правовідносин.
2. Колективні договори й угоди.
3. Трудовий договір.
4. Випробування при прийнятті на роботу.
5. Підстави припинення трудового договору.
6. Робочий час і час відпочинку.
7. Правове регулювання оплати праці.
8. Трудова дисципліна, порядок застосування заохочень і стягнень.

Семінарське заняття № 16–17

Тема: Основи сімейного права України (4 год.)

Питання для обговорення

1. Сімейне право. Загальні положення про шлюб та сім'ю.
2. Укладення шлюбу.
3. Припинення шлюбу.
4. Майнові права та обов'язки подружжя.
5. Права та обов'язки батьків і дітей.
6. Позбавлення батьківських прав.
7. Усиновлення.
8. Опіка та піклування над дітьми.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Тема: Основи теорії держави (6 год.)

1. Історичні типи держави.
2. Правова держава: поняття та ознаки.

Тема: Основні поняття теорії права (6 год.)

1. Співвідношення та взаємовплив права і моралі.
2. Поняття та види систематизації нормативно-правових актів.
3. Правосвідомість. Правова культура.

Тема: Основні засади конституційного ладу в Україні (6 год.)

1. Народний суверенітет.
2. Поняття і види референдумів в Україні.
3. Принципи виборчого права, види виборчих систем.
4. Конституційні права та свободи людини і громадянина.

Тема: Конституційні засади здійснення правосуддя в Україні та діяльність правоохоронних і правозахисних органів (8 год.)

1. Порядок призначення суддів загальної юрисдикції.
2. Служба Безпеки України: конституційний статус та правові засади діяльності.
3. Правозахисні органи України.

Тема: Основи адміністративного права України (6 год.)

1. Адміністративний примус у системі методів державного управління.
2. Адміністративна відповідальність як вид юридичної відповідальності.

3. Характеристика адміністративного правопорушення.

Тема: Основи кримінального права України (6 год.)

1. Обставини, що виключають злочинну діяльність. Необхідна оборона, крайня необхідність.
2. Добровільна відмова при незакінченому злочині.

Тема: Основи трудового права України (10 год.)

1. Особливості правового регулювання праці жінок і праці молоді.
2. Індивідуальні трудові спори та порядок їх вирішення.
3. Матеріальна відповідальність працівників.

Тема: Основи цивільного права України (6 год.)

1. Поняття, види та форми угод (правочинів).
2. Строки в цивільному праві. Позовна давність.
3. Поняття зобов'язального права. Суб'єкти зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань.
4. Загальна характеристика окремих видів цивільно-правових договорів.

Тема: Основи сімейного права України (6 год.)

1. Майнові права та обов'язки дітей.
2. Аліменти.
3. Опіка. Піклування. Патронат.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

В основі рейтингової системи використана 100-бальна шкала оцінок. Це максимальна сума балів за всі види робіт, що виконані студентом з навчальної дисципліни протягом семестру.

Навчальна дисципліна «Основи права» складається з двох змістових модулів. Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за:

- 1) поточне оцінювання з відповідних тем (максимум 40 балів);
- 2) екзамен – комп'ютерне тестування (максимум 60 балів).

Поточний контроль (мах = 40 балів)														Модульний контроль (мах = 60 балів)		Загальна кількість балів		
Модуль 1														Модуль 2				
Змістовний модуль 1						Змістовний модуль 2								Комп'ютерне тестування				
T. 1	T. 2	T. 3.1	T. 3.2	T. 4	T. 4.2	T. 5.1	T. 5.2	T. 6.1	T. 6.2	T. 7.1	T. 7.2	T. 7.3	T. 8.1		T. 8.2		T. 9.1	T. 9.2
2	2	5		4		5		5		7		5			5			
														60		100		

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	Відмінно	Зараховано
82 – 89	Дуже добре	

75 – 81	Добре	
67 – 74	Задовільно	
60 – 66	Достатньо	
1 – 59	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Алексеев С. С. Теория права. – М., 1995.
2. Бармак М., Бармак О. Основи правознавства. Для студента та абітурієнта. – Тернопіль: Підручники і посібники – 1999. – 192 с.
3. Басай В. Д. Судові та правоохоронні органи України: К., Юрінком Інтер – 2002.
4. Бірюков І. А., Заїка Ю. О., Співак В. М. Цивільне право України. Загальна частина. – К.: Наукова думка. – 2000. – 304 с.
5. Брецько Ф. Ф. Основи держави і права. – Ужгород, «Закарпаття», 1995.
6. Гладун З. С., Кравчук М. В., Бармак М. В. Основи правознавства: Навчальний посібник. – Тернопіль: Економічна думка, 1999. – 280 с.
7. Зуб І. В., Стичинський Б. С., Грицяк І. А. Трудове право: Курс лекцій. – К., 1996. – 180 с.
8. Комаров В. В. Основи держави і права. Навчальний посібник / За редакцією В. В. Комарова. – Харків: Національна юридична академія України, 2002. – 258 с.
9. Котюк В. О. Основи держави і права: навчальний посібник для абітурієнтів, студентів, учнів середніх шкіл і ліцеїв, – К.: Вентурі., 1997. – 224 с.
10. Котюк В. О. Теорія права: курс лекцій – К., 1996.
11. Кравченко В. В., Савчук О. П. Правознавство: Навчальний посібник. – К.: Атіка, 2005. – 560 с.
12. Кравчук К. Г. Опорні конспекти з основ права: Курс лекцій. Навчальний посібник для студентів неюридичних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Атака, 2005. – 312 с.
13. Кравчук К. Г. Основи права. Навчально-методичні матеріали для студентів ТАНГ. – Тернопіль, 2001. – 92 с.
14. Кримінальне право України: Загальна частина: підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін.. ; за ред. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 4-те вид., перероб. і допов. – Х. : Право, 2010. – 456 с.
15. Кримінальне право України: практикум: [навчальний посібник] / Андрушко П. П., Берзін П. С., Кобзаренко В. П., Матишевський П. С. та ін. / За ред. Яценка С. С. – 3-

є вид. – 2010. – 640 с.

16. Правознавство. Підручник / за редакцією В. В. Копейчикова, – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 752 с.
17. Правознавство: Навчальний посібник. / За редакцією П. Д. Глемишенка. – Львів: «Новий світ–2000», 2003. – 592 с.
18. Правознавство: Навчальний посібник. / За редакцією С. В. Дрожиної, – К.: Знання, 2006. – 350 с.
19. Правознавство: Навчальний посібник для підготовки до вступного іспиту / За ред. Кравчука М. В. – Тернопіль. – 2002. – 408 с.
20. Правознавство: Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни / Понікаров В. Д., Ялдин І. В., Єрофєєнко Л. В.; Грузд М.В. – Х: ВД «ІНЖЕК», 2004. – 272 с.
21. Правознавство: Навч. посібник / За ред. В. В. Копейчикова. – 5-те вид., перер. та доп. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 740 с.
22. Прокопенко В. І. Трудове право: курс лекцій - К., 1996
23. Рабінович П. М. Основи загальної теорії права і держави. -К., 1994.
24. Скакун О. Ф. Теорія держави і права: Підручник / Переклад з російської – Харків, Консул, 2001. – 656 с.
25. Трудове право України : курс лекцій / за ред. П. Д. Пилипенко. – К., 1996.
26. Цивільне право: Навч. посібник для студентів юрид. вузів та факультетів. – К.: Вентурі, 1995.- 416 с.
27. Чанишева Г. І., Фадєєнко А. Ф. Розгляд судами справ у спорах, що виникають з трудових правовідносин (окремі питання) // Право України. – 1998. – № 8. – С. 58-63.
28. Шаповал В. М. Ідея розподілу влад у конституційній теорії і практиці в Україні (історико-правовий аспект). - Вісник Академії правових наук України. 2– Харків. – 1994. – с. 29–36.
29. Шемшученко Ю. С. Проблеми розбудови української державності // Право України. – 1997– № 1.
30. Шуляк С. Я. Основи природознавства. Для абітурієнтів та учнів старших класів. – К., Орин-прес, 2003. – 344 с.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1996. – № 30. – с. 141.
2. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою Українською РСР 16 липня 1990 року. – К.: «Україна», 1991. – Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – С. 429.
3. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради Української РСР від 24 серпня 1991 р. – Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – № 38. – С. 502.
4. Закон України «Про громадянство України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – N 13. – с. 65.
5. Закон України «Про Конституційний Суд України» // ВВР України. – 1996. – № 49. – с. 272.
6. Закон України «Про місцеве самоврядування» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 24. – с. 170.
7. Закон України «Про освіту» // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). – 1991. – № 34. – с. 451
8. Закон України «Про прокуратуру» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 2-3. – с. 12.
9. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1998. – № 20. – с. 99.
10. Закон України «Про вибори народних депутатів України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2012. – № 10–11. – с. 73.
11. Закон України «Про пенсійне забезпечення» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – N 3. – с. 10.
12. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2013. – № 27. – с. 282.
13. Закон України «Про Службу безпеки України» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – N 27. – с. 382.
14. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» // Голос України. 2017. – № 132–133.

15. Закон України «Про Національну поліцію» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2015. – № 40–41. – с. 379.
16. Закон України «Про охорону праці» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1992. – № 49. – с. 668.
17. Закон України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1993. – N 5. – с. 21.
18. Закон України «Про відпустки» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1997. – № 2. – с. 4.
19. Закон України «Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)» // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1998. – N 34. – с. 227.
20. Закон України «Про державну службу» // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2017. – № 4. – с. 43.
21. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1971. – додаток до № 50. – с. 375.
22. Кодекси України. У 3 кн. / Відп. ред. В. Ф. Бойко. – К.: Юрінком Інтер, 1997.
23. Кримінальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2001. – № 25–26. – с. 131.
24. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2002. – № 21–22. – с. 135.
25. Цивільний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – №№ 40–44. – с. 356.
26. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)/ – 1984/ – додаток до № 51/ – с. 1122

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Державна влада. Механізм держави. Державний апарат.
2. Державна влада: поняття, ознаки, види.
3. Загальна характеристика основних етапів розвитку державності України.
4. Основні теорії походження держави
5. Поняття держави та її ознаки.
6. Поняття і види форми державного правління, форми державного устрою та форми державно-політичного режиму.
7. Поняття та види систематизації нормативно-правових актів.
8. Поняття та види соціальних норм. Право в системі соціальних норм.
9. Правомірна поведінка: поняття, ознаки та види.
10. Юридична відповідальність: поняття, ознаки, принципи, цілі та види.
11. Правоздатність і дієздатність фізичної та юридичної особи.
12. Правопорушення: поняття, ознаки, види та структура.
13. Поняття та ознаки нормативно-правових актів. Види законів та підзаконних актів.
14. Поняття та основні елементи системи права.
15. Поняття та основні форми (джерела) права.
16. Поняття та структура норми права.
17. Поняття та структура правових відносин. Юридичні факти.
18. Поняття та структура системи законодавства.
19. Поняття функції держави. Внутрішні і зовнішні функції держави.
20. Поняття, принципи, функції та ознаки права.
21. Поняття, функції та структура правової культури.
22. Поняття, функції, ознаки та структура правосвідомості.
23. Право і мораль: порівняльна характеристика.
24. Причини, форми та історичні типи виникнення держави і права.
25. Види конституцій. Джерела конституційного права в Україні.
26. Державна мова в Україні. Статус мов національних меншин в Україні.
27. Державна символіка України.

28. Загальна характеристика Конституції України.
29. Законодавча влада. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.
30. Інститут громадянства України.
31. Конституційне право на освіту та система освіти в Україні.
32. Конституційно-правові основи статусу народних депутатів України.
33. Органи місцевого самоврядування в Україні.
34. Основні конституційні права і свободи людини і громадянина в Україні.
35. Поняття і види референдумів в Україні.
36. Поняття та основні принципи конституційного ладу України.
37. Поняття та система виконавчої влади України.
38. Правовий статус та повноваження Президента України.
39. Принципи виборчого права та види виборчих систем України.
40. Стадії прийняття закону органом законодавчої влади.
41. Утворення держави Україна. Акт про незалежність України.
42. Верховний Суд України.
43. Конституційний Суд України.
44. Поняття та система правозахисних органів України.
45. Поняття та система правоохоронних органів України.
46. Поняття, система та основні завдання органів внутрішніх справ України.
47. Поняття, система та функції прокуратури України.
48. Судова влада в Україні. Поняття, ознаки та принципи здійснення правосуддя.
49. Характеристика системи органів юстиції України. Нотаріат.
50. Характеристика системи судів загальної юрисдикції.
51. Види цивільної дієздатності фізичної особи.
52. Поняття права власності. Форми і види власності в Україні.
53. Поняття спадкування та спадщини. Спадкування за законом та заповітом.
54. Поняття цивільно-правових відносин.
55. Поняття, класифікація, види цивільно-правових договорів.
56. Поняття, предмет, функції та джерела цивільного права. Загальна характеристика Цивільного кодексу України.
57. Поняття колективного договору.

58. Поняття та види робочого часу, часу відпочинку. Види відпусток.
59. Поняття та предмет трудового права. Загальна характеристика Кодексу законів про працю України.
60. Поняття трудової дисципліни. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.
61. Поняття, сторони та порядок розгляду індивідуальних та колективних трудових спорів.
62. Поняття, сторони, зміст, види та форми трудових договорів. Припинення трудового договору.
63. Поняття, сторони, умови та порядок укладання трудового договору. Трудова книжка.
64. Випробування при прийнятті на роботу.
65. Правове регулювання та системи оплати праці.
66. Порядок застосування дисциплінарних стягнень.
67. Форми та сторони трудових договорів. Контракт. Робота за сумісництвом.
68. Особливості кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх.
69. Підстави кримінальної відповідальності. Поняття та види кримінальних покарань.
70. Поняття злочину та стадії його вчинення. Види злочинів.
71. Співучасть у вчиненні злочину.
72. Поняття та ознаки злочину. Склад злочину. Вина та її види.
73. Поняття, завдання та принципи кримінального права України. Загальна характеристика Кримінального кодексу України.
74. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність за вчинення злочину.
75. Обставини, що виключають злочинну діяльність. Необхідна оборона, крайня необхідність.
76. Адміністративно-правові відносини, їх особливості та структура.
77. Поняття та підстави адміністративної відповідальності.
78. Поняття та елементи складу адміністративного правопорушення.
79. Адміністративне стягнення: поняття, ознаки, види та характеристика.
80. Загальні правила та строки накладення адміністративних стягнень.

81. Суб'єкти адміністративного права: поняття і класифікація
82. Особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх.
83. Загальна характеристика соціального забезпечення та соціального страхування в Україні.
84. Поняття та види пенсій в Україні. Система пенсійного забезпечення в Україні.
85. Особисті немайнові та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.
86. Опіка та піклування над дітьми. Патронат.
87. Поняття та принципи сімейного права України. Загальна характеристика Сімейного кодексу України.
88. Поняття, ознаки, порядок укладання та припинення шлюбу. Шлюбний договір.
89. Права та обов'язки батьків і дітей.
90. Усиновлення дітей.